

IZLOŽBA "DR. LEANDER BROZOVIĆ, OSNIVAČ MUZEJA GRADA KOPRIVNICE – POGLED U BIOGRAFIJU"

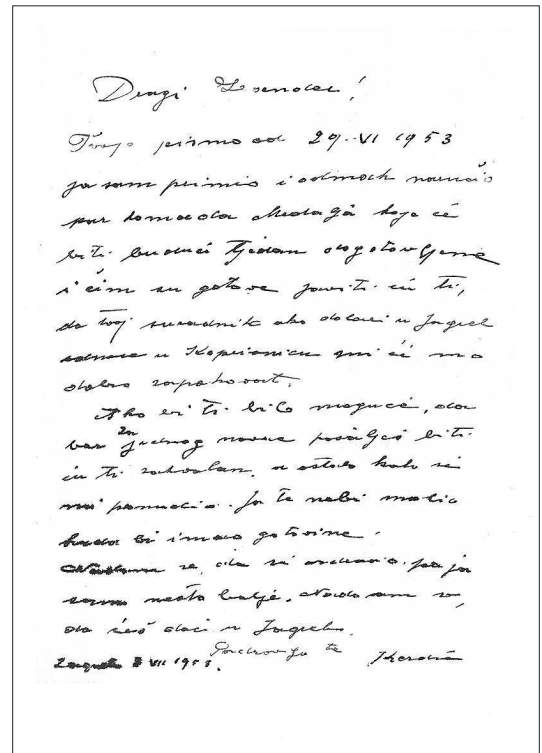
DRAŽEN ERNEČIĆ □ Muzej grada Koprivnice, Koprivnica

sl.1. Dr. Leander Brozović
(Budimpešta, 2. listopada 1897. - Koprivnica,
31. srpnja 1962.)

sl.2. Pismo Ive Kerdića dr. Leanderu
Brozoviću u Koprivnicu, 3. srpnja 1953.

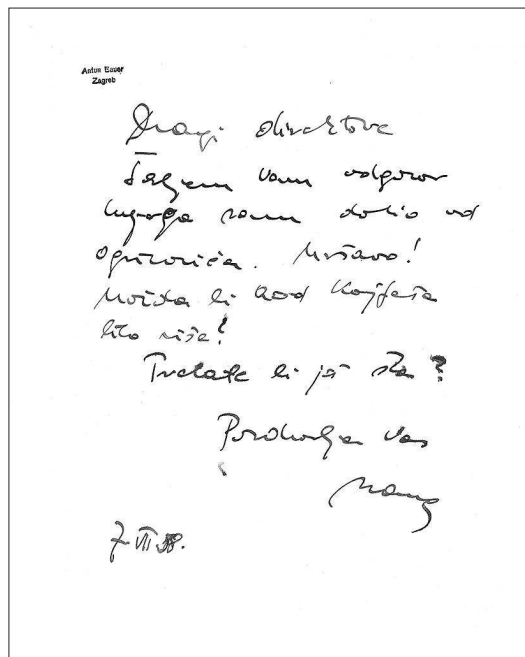
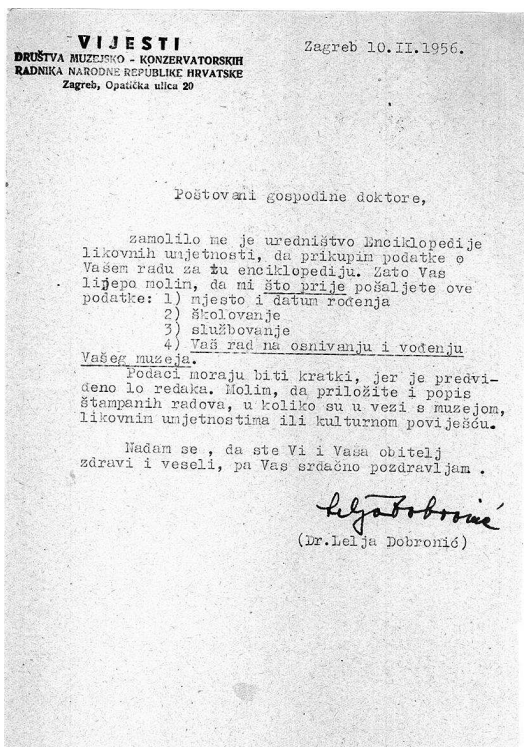
U Muzeju grada Koprivnice od 21. prosinca 2012. do 25. siječnja 2013. godine, u povodu 115. obljetnice rođenja i 50. obljetnice smrti dr. Brozovića, održana je studijska izložba *Dr. Leander Brozović, osnivač Muzeja grada Koprivnice - pogled u biografiju*. Naglasak izložbe nije bio na studijskom prikazu biografije dr. Brozovića (stoga izložba i nosi podnaslov - *pogled u biografiju*) nego na akvizicijama (donaciji i otkupu) za Muzej tijekom 2007. i 2008. godine od obitelji Milivoja Brozovića, sina dr. Brozovića. Upravo se i najveći dio izložbe odnosi na navedene akvizicije. Njegova je obitelj pružila veliku pomoć u pripremi izložbe te je u punom sastavu, s unucima i praunucima dr. Brozovića, prisustvovala svečanom otvorenju. U rasvjetljavanju nekih novih podataka iz životopisa dr. Brozovića sudjelovao je i Zvonimir Krulc iz Zagreba. Izložba je konceptijski postavljena kao *homage spiritus movensu* muzeja i biografski mozaik uz navedene obljetnice kojim je trebala biti predstavljena sva mnogostranost dr. Brozovića i svi njegovi vidici, svi interesi intelektualca *par excellence* - od znanstvenika-

veterinara do vrsnog skupljača, bibliofila i prvoga koprivničkog muzealca.

Izložba je jedinstvena i po tome što s istovremenim muzejskim izložbama *Koprivnica javno i privatno* i *Sakralna zbirka Muzeja grada Koprivnice* u dvoranama na prvom katu Muzeja čini veliku cjelinu Brozovićevih dugogodišnjih akvizicija za Muzej.

U konceptijskom sklopu izložbe prezentiran je i mali dio izabrane građe koji je stizao u Muzej u vrijeme kad ga je vodio dr. Leander Brozović, od 1945. do 1962. godine. U postavu izložbe i katalogu posebno su izdvojeni vrlo vrijedni predmeti akvizirani u to vrijeme, koji su prvi put prezentirani s navedenim kritičkim atribucijama. To su partizanska kapa pjesnika Ivana Gorana Kovačića i dvije kape koprivničkoga Purgerskog kora. Iako se u fundusu Muzeja nalazi od 1948. godine, upravo je na toj izložbi prvi put prezentirana partizanska kapa hrvatskog pje-

sl.3. Pismo dr. Lelje Dobronić dr. Leanderu Brozoviću u Koprivnicu, 10. veljače 1956.

sl.4. Pismo dr. Antuna Bauera dr. Leanderu Brozoviću u Koprivnicu, 7. srpnja 1958.

snika i književnika Ivana Gorana Kovačića (Lukovdol, 21. ožujka 1913. - okolica Foče, 13. srpnja 1943.) kojega su ubili četnici u Drugome svjetskom ratu. Koprivnički tiskar i grafičar Valko Loborec radio je u partizanskoj tiskari na Papuku, u kojoj je 1944. godine bila i majka Ivana Gorana Kovačića, Ruža Kovačić, koja je kapu poklonila Loborcu, a on ju je 1948. godine darovao Muzeju. Također, na izložbi su prvi put izložene dvije kape (čako) koprivničkoga Purgerskog kora ili Narodne straže iz 1848., koje je Brozović kao gimnazijalac, zajedno s gradonačelnikom Josipom Vargovićem, 1913. spasio s tavana gradske vijećnice, i to su ujedno prvi predmeti koji simbolički čine jezgru današnjeg Muzeja grada Koprivnice.

U suradnji s Hrvatskim restauratorskim zavodom iz Zagreba - Restauratorskim centrom Ludbreg, na izložbi je prezentirana i restaurirana zastava koprivničkoga mješovitog ceha češljara, užara, tokara, brijača, medicara, pekara i sapunara iz 1870., koja je također prvi put predstavljena javnosti.

To je najskuplji restaurirani predmet pokretne kulturne baštine u povijesti Muzeja grada Koprivnice. Ukupni trošak restauracije zastave iznosio je 173 799 kn, od čega je Ministarstvo kulture RH podržalo projekt sa 113 804 kn, a Grad Koprivnica i Muzej grada Koprivnice s 59 995 kn. Utrošena su ukupno 2 524 radna sata.

Na izložbi je prezentirana bogata korespondencija dr. Brozovića s uglednim stručnjacima hrvatske znanosti i kulture tog vremena. To su Ivo Kerdić, Antun Bauer, Ivan Bach, Lelja Dobronić, Miljenko Stančić, Ljubo Karaman, Nada Klaić, Fedor Malančec, Božena Loborec, Ivan

Sabolić, Miroslav Krleža, Krešimir Filić, Vinko Žganec, Gerhard Ledić i dr. Izložena je i 21 knjiga iz 19. i 20. st. iz njegove ostavštine (o povijesti umjetnosti, povijesti, književnosti, veterini: J. Hirtenfeld, August Šenoa, Franjo Marković, Janko Šviglin, Vladimir Bazala, Vjekoslav Klaić, Mirko Dražen Grmek, Ante Pavelić, Mijo Bizik...), časopisi (*Narodna starina*...), arhivalije, fotografije (*Sproved Stjepana Radića 12. kolovoza 1928. u Zagrebu*, *Atelier Tonka*) i predmeti. Prvi je put javnosti dostupno i nekoliko njegovih rukopisa o povijesti Koprivnice.

Dr. Leander Brozović (Budimpešta, 2. listopada 1897. - Koprivnica, 31. kolovoza 1962.) rođen je u obitelji Ljudevita i Marije rođ. Koščak. U Koprivnici je završio osnovnu školu, a realnu gimnaziju polazio je u više gradova, od Koprivnice (nižu gimnaziju) do Zagreba, Osijeka i Vukovara. Kao sedamnaestogodišnjak objavio je 26. rujna 1914. godine u novinama Starčevićeve stranke prava - *Podravskoj hrvatskoj straži* svoj prvi članak *Među hrvatskim ranjenicima*. U njemu iznosi svoja zapažanja s posjeta i iz razgovora s vojnim ranjenicima u koprivničkoj gradskoj bolnici koji su bili dopremljeni sa srpskog bojišta na Drini. Među njih stotinjak najviše je bilo Hrvata iz Dalmacije i Herceg-Bosne, zatim Čeha, Nijemaca i Mađara. Prema vlastitim gimnazijskim zabilješkama, već je tada čitao povijesne članke i knjige Rudolfa Horvata, Ferde Šišića, Josipa Bosendorfera, Ivana Bojničića, Ivana Kukuljevića Sakcinskog i Vjekoslava Klaića. Kao maturanat sudjelovao je u društvenom životu grada svirajući u *fanfari* (orkestru) koprivničkog Hrvatskog sokola i odlazeći često na piknike Koprivničana u Močilsko izletišta kod crkve Blažene Djevice Marije. U koprivničkom tisku objavio je 1919. godine tekst o potrebi zaštite pilova ispred zgrade Kotarskog suda (danas zgrada Muzeja na trgu koji nosi njegovo ime). U tekstu citira prof. Đ. Szaba: *Lijepo kaže prof. Szabo - primitivan*

sl.5. Ulaznica u Muzej grada Koprivnice, 1946.

sl.6. Partizanska tiskara na Papuku, između Zvečeva i Kamenskoga, zima 1944.

Slijeva nadesno: koprivnička partizanka Milka Sever, majka književnice Božene Loborec, majka pjesnika I. G. Kovačića, Ruža Kovačić i nepoznata osoba.

sl.7. Partizanska kapa Ivana Gorana Kovačića, 1942./43.

Koprivnički tiskar i grafičar Valko Loborec radio je u partizanskoj tiskari na Papuku, u kojoj je 1944. godine bila i majka Ivana Gorana Kovačića, Ruža Kovačić, koja je kapu poklonila Loborcu, a on ju je 1948. godine darovao Muzeju.

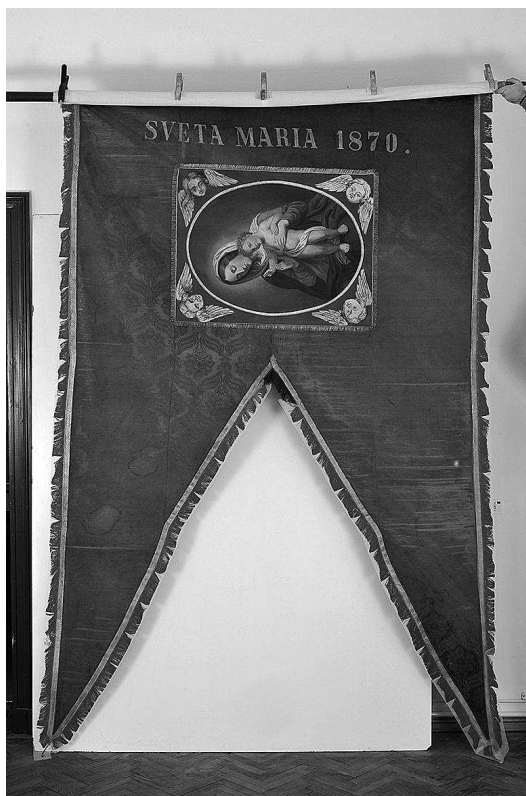
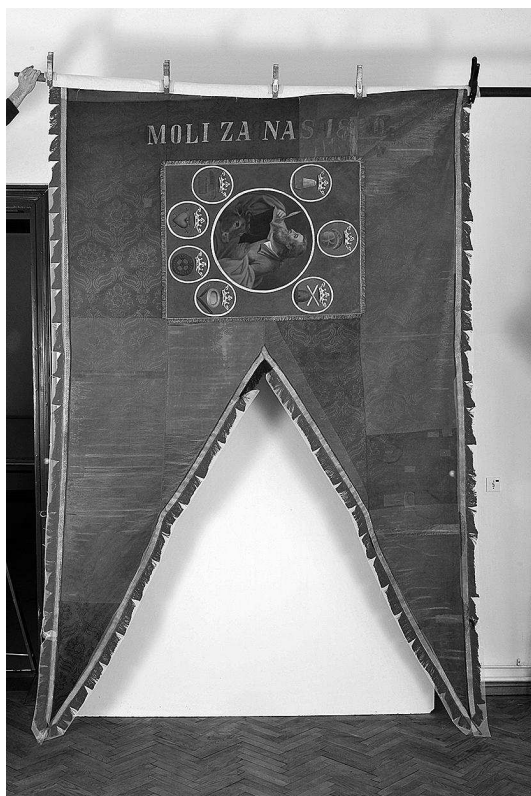
čovjek tek brine za sadašnjost, on ne zna za prošlost i ne haje za nju.

Studirao je veterinu u Brnu, Dresdenu i Lavovu te diplomirao u Budimpešti 1924. godine. Upravo je studij u europskim gradovima oblikovao njegov kozmopolitski duh širokih vidika i otvorio oči kolekcionar u istančanog osjećaja za kasnije muzejsko djelovanje. Od tada datira i njegova korespondencija koju je godinama i desetljećima održavao s Hrvatskim narodnim muzejom i Milanom Gavazzijem, Etnografskim muzejom i Josipom Matasovićem, Arheološkim muzejom u Zagrebu, JAZU-om u Zagrebu, Hrvatskim povijesnim muzejom, Družbom braće Hrvatskoga zmaja i Emilijem pl. Laszowskim, Nadbiskupskim i Kaptolskim arhivom u Zagrebu i dr. Kamilom Dočkalom, Gradskim muzejom u Varaždinu i Krešimirom Filićem, Miroslavom Krležom i Milanom Begovićem, Andrijom Štamparom, Rudolfom Horvatom, ak. kiparom Ivom Kerdićem, ak. slikarom Jerolimom Mišeom, Božidarom Širolom, Filozofskim fakultetom u Zagrebu i Nadom Klaić, Muzejom grada Zagreba i Leljkom Dobronić, Muzejskim dokumentacijskim centrom i Antunom Bauerom i drugima. S navedenim se osobama i institucijama dopisivao u vezi s nabavom stručne

literature, o muzejskim izložbama i općenitoj problematici vezanoj za život muzejskih ustanova prikupljajući tako muzeološka i muzeografska iskustva za osnivanje muzeja u Koprivnici.

Njegovo tri desetljeća dugo nastojanje da u Koprivnici otvori muzej rezultiralo je nakon završetka Drugoga svjetskog rata, 12. studenoga 1945., utemeljenjem Odbora za osnutak Muzeja grada Koprivnice u sklopu Doma kulture i Gradskog narodnog odbora, čime je ujedno osnovan Muzej. Članovi Odbora bili su dr. Leander Brozović, ak. slikari Rudolf Krušnjak i Stjepan Kukec, Vinko Vošicki i Ivan Paprika. Budući da je kalendarska i fiskalna godina bila pri kraju, zaključeno je da Brozović, u skladu s tadašnjim mogućnostima, radi na organizaciji muzeja prikupljanjem građe, a da će Gradski narodni odbor uvrstiti muzej u plan financiranja sljedeće godine. Već na sljedećem sastanku Gradskog narodnog odbora 19. studenoga Brozović je imenovan "predsjednikom muzejske sekcije i čuvarom i kustosom muzeja". Sljedeće, 1946. godine Muzej grada Koprivnice dobiva i pečat, što označava početak njegova financijskog poslovanja. Prva velika kulturna i izdavačka akcija uslijedila je već u kolovozu 1946., kada je objavljen i prvi od ukupno osam brojeva *Zbornika Muzeja grada Koprivnice*, koji je izlazio do 1953. godine. Među ostalim, suradnici *Zbornika* bili su Ivan Bach, Vladimir Blašković, Franjo Bučar, Marko Kostrenčić, Milan Stahuljak, Luj Thaller, Zvonimir Vargović, Adolf Wiesert, Vinko Žganec i Branka Vikić.

Odlukom Gradskoga narodnog odbora od 28. srpnja 1950. Muzeju grada Koprivnice privremeno su dodijeljene na korištenje prostorije u kući dr. Stanka Sulimanovića u povijesnoj, srednjovjekovno-renesansnoj jezgri grada Koprivnice. Višedesetljetna nastojanja i osobni imperativ dr. Leandera Brozovića za otvorenjem muzeja bila su okrunjena 27. srpnja 1951., kada je svečano otvoren za javnost Muzej grada Koprivnice. Likovni postav muzejskih dvorana i izložaka napravio je njegov prijatelj ak. slikar Stjepan Kukec.

Nakon višegodišnjih napisa u lokalnom tisku i stručnim časopisima o potrebi spašavanja kulturne baštine Brozovićev trud rezultirao je odlukom Ministarstva prosvjete NRH od 20. listopada 1948., kojom je imenovan Počasnim konzervatorom za kotar Koprivnicu. Odluku je potpisao direktor Konzervatorskog zavoda NRH dr. Ljubo Karaman.

Dr. Leander Brozović svojim je djelovanjem ostavio neizbrisiv trag u povijesti Koprivnice. Posthumni je dobitnik Nagrade oslobođenja Koprivnice 7. studeni 1943., a nakon preseljenja Muzeja iz kuće dr. Sulimanovića u zgradu bivšega Kotarskog suda 1954. godine, najstariji koprivnički trg dobiva ime Trg dr. Leandera Brozovića.

Organizatori izložbe su Muzej grada Koprivnice i Hrvatski restauratorski zavod - Restauratorski centar Ludbreg. Autor izložbene koncepcije i teksta o biografiji dr. Brozovića te urednik kataloga je Dražen Ernečić, uz kojega tekstove kataloga potpisuju i Venija Bobnjarić Vučković (*O problemu pohrane i prezentacije povijesnih zastava kao tekstila velikog formata*) i Ada Vrtulek Gerić

(Provedeni konzervatorsko-restauratorski radovi na zastavi cehova iz zbirke cehalija Muzeja grada Koprivnice). Fotografije, oblikovanje kataloga, pozivnica i plakata te likovno oblikovanje izložbe potpisuje Draženka Jalšić Ernečić. Izložba i katalog, (bilješke, izvori, izbor iz literature, 93 kataloške jedinice, 32 str.) u cijelosti su financirani sredstvima Ministarstva kulture RH.

Primljeno: 14. srpnja 2014.

sl.8.-9. Zastava koprivničkoga mješovitog ceha češijara, užara, tokara, brijača, mečičara, pekara i sapunara iz 1870., koja je također prvi put predstavljena javnosti. Avers i revers zastave nakon provedenih konzervatorsko-restauratorskih radova.

sl.10. Zastava koprivničkoga mješovitog ceha izložena na studijskoj izložbi Dr. Leander Brozović, osnivač Muzeja grada Koprivnice - pogled u biografiju

Snimio: Janko Paprika

THE EXHIBITION *DR LEANDER BROZOVIĆ, FOUNDER OF KOPRIVNICA MUNICIPAL MUSEUM – A LOOK AT THE BIOGRAPHY*

From December 21, 2012, to January 25, 2013, marking the 115th anniversary of the birth and the 50th anniversary of the death, Koprivnica Municipal Museum mounted a study exhibition called *Dr Leander Brozović, founder of Koprivnica Municipal Museum – a look at the biography*.

The emphasis of the exhibition was not on a study presentation of the biography of Dr Brozović (hence the title – a *look at the biography*), rather on the acquisitions (by donation and purchase) of the Museum during 2007 and 2008 from the family of Milivoj Brozović, the son of Leander. In fact by far the greatest part of the exhibition relates to the acquisitions referred to. His family provided a lot of help in the preparation of the exhibition, and a full complement including Dr Brozović's grandchildren and great-grandchildren attended the official opening. Taking part in the explanation of some new items from the life of Dr Brozović was Zvonimir Krulc of Zagreb.

The exhibition was conceived as a tribute to the moving spirit of the museum and a biographic mosaic related to the anniversaries to present the many-sidedness of Dr Brozović and his viewpoints, his interests as intellectual par excellence, who was scientist and veterinarian, outstanding collector, bibliophile and the first museum professional in Koprivnica.

The exhibition is unique in that together with the simultaneous exhibitions *Koprivnica Public and Private* and *Religious Collection of Koprivnica City Museum* in the rooms on the first floor of the Museum, it constitutes a single large unit of Brozović's long-term acquisitions for the Museum.

Featured in the conceptual complex of the exhibition is a small part of selected material that arrived in the Museum at the time when it was run by Dr Leander Brozović, from 1945 to 1962. The set-up of the exhibition and the catalogue particularly pick out some very valuable objects acquisitioned during that time, now presented the first time with the critical attributions.